

Warszawa, 30 maja 2017 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

p.o. Rzecznika Praw Pacjenta

Krystyna Barbara Kozłowska

RzPP-WZP.420.59.2016.2017

Pan

Konstanty Radziwiłł

Minister Zdrowia

ul. Miodowa 15

00 – 952 Warszawa

Mając na względzie potrzebę skutecznej ochrony praw osób w podeszłym wieku, przebywających w zakładach leczniczych realizujących opiekę długoterminową, zwracam się z uprzejmą prośbą o analizę przedstawionego poniżej problemu i rozważenie możliwości podjęcia działań w przedmiotowej sprawie.

Do Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego¹ zgłosiła się 86-letnia pacjentka hospitalizowana od 4 września 2015 roku w Oddziale Psychiatrycznym Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego przy ul. Wielickiej 267 w Krakowie (dalej: ZOL). Pacjentom wskazanego Oddziału udzielane są świadczenia opiekuńczo-lecznicze psychiatryczne realizowane w ramach świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Od 19 grudnia 2014 roku pacjentem tego samego ZOLu był także mąż pacjentki - hospitalizowany w Oddziale Ogólnym (mieszczącym się w odrębnym budynku) realizującym świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w ramach opieki długoterminowej. Przed przyjęciem do ZOL małżonkowie przez wiele lat zamieszkiwali wspólnie. W rozmowie pacjentka wyraziła chęć wspólnego zamieszkiwania z mężem w jednej sali, zwracając się do Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego o pomoc w tej kwestii. Konieczność odrębnego zamieszkiwania (osób w podeszłym wieku, którzy przeżyli ze sobą większość życia) spotykała się u małżonków z uzasadnionym niezrozumieniem.

¹ Pana Grzegorza Saja - pracownika Biura Rzecznika Praw Pacjenta zgodnie z art. 56 ustawy z dnia 6 listopada 2008 rokuo prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

W 2015 r. Rzecznik Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego wystąpił² do Zastępcy Dyrektora ZOL ds. Lecznictwa z prośbą o rozważenie możliwości podjęcia działań (na zasadzie przeniesienia któregoś z małżonków), które umożliwiłyby pacjentce wspólny pobyt z mężem. W odpowiedzi Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa ZOL wskazał, że pacjentka została przyjęta na podstawie wskazań medycznych uzasadniających potrzebę udzielania jej świadczeń w Oddziale Psychiatrycznym, zaś pacjent (jej mąż) został przyjęty na podstawie wskazań medycznych uzasadniających potrzebę udzielania mu świadczeń w ramach opieki długoterminowej w Oddziale Ogólnym. Podkreślił, że „ustalone przez płatnika świadczeń (Narodowy Fundusz Zdrowia) wskazania do udzielania im świadczeń w wyżej wymienionych rodzajach nie pokrywają się, a płatnik nie przewiduje, aby kryterium do przyjęcia stanowiły przesłanki socjalne”.

W 2016 r. Dyrektor Wydziału ds. Zdrowia Psychicznego Biura Rzecznika Praw Pacjenta, przedstawiła³ sytuację małżonków Dyrektorowi Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia, zwracając się z prośbą o zajęcie stanowiska w tej sprawie oraz o rozważenie możliwości wdrożenia procedury umożliwiającej wspólne zamieszkanie małżonków. W odpowiedzi⁴ Dyrektor MOW NFZ poinformowała, że „kwestia wspólnego zamieszkania Państwa [...] nie budziłaby żadnych wątpliwości wyłącznie w przypadku, w którym ww. Pacjenci zostaliby zakwalifikowani przez personel medyczny placówki do leczenia w ramach jednego zakresu świadczeń. Obecnie obowiązujące przepisy nie przewidują sytuacji, w której w ramach danego zakresu świadczeń jeden z pacjentów objęty jest opieką w innej komórce organizacyjnej”.

Mając na uwadze uzyskane stanowisko, w 2016 r. Rzecznik Praw Pacjenta przedstawił⁵ sytuację małżonków oraz uzyskane w ich sprawie stanowiska Rzecznikowi Praw Obywatelskich. Jednocześnie Rzecznik Praw Pacjenta zwrócił się z prośbą o rozważenie podjęcia działań zgodnie z kompetencjami. Wskazano przy tym, że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.), stanowi, iż małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny znajduje się pod ochroną i opieką RP, oraz że każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.

² znak: RzPP-ZZP-RzSP-KC.470.269.2015

³ znak: RzPP-WZP.420.59.2016.AJA

⁴ Pismem z dnia 24 czerwca 2016 roku, znak: WSMS.IV.5114.14.2016

⁵ pismem z dnia 26 lipca 2016 roku, znak: RzPP-WZP.420.59.2016.AJA

W odpowiedzi⁶ Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował o wystąpieniu w tej sprawie do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, przekazując jednocześnie w załączeniu uzyskane stanowisko. Zastępca Prezesa ds. Finansowych NFZ poinformował, że „możliwość jednoznacznego wypowiedzenia się odnośnie wspólnego zamieszkania w jednym pokoju przez małżonków warunkowana jest wskazaniami medycznymi do pobytu w zakładzie opiekuńczo-leczniczym o profilu ogólnym jednego z małżonków, gdzie decydującą przesłanką kwalifikującą pacjenta jest jego aktualny stan zdrowia”, a właściwym do oceny powyższego jest lekarz po uprzednim ustaleniu aktualnego stanu zdrowia świadczeniobiorcy.

Zaprezentowane stanowiska nie rozwiązują problemu osób bliskich pozostających pacjentami tego samego podmiotu leczniczego, lecz objętych świadczeniami z różnych zakresów, gdyż odsyłają do decyzji lekarzy, którzy z kolei związani są obowiązującymi uwarunkowaniami prawnymi. W sytuacji małżonków doszło do bardzo przykrego finału omawianej sprawy. W sierpniu 2016 roku pacjent zmarł, co sprawiło, że małżonkowie, którzy przeżyli razem kilkadziesiąt lat, trafiwszy do ZOL-u nie mogli spędzić wspólnie ostatnich tygodni i dni swojego życia, mimo że oboje wyrażali taką wolę. Z uwagi na śmierć pacjenta ta konkretna sprawa stała się bezprzedmiotowa. Zaprezentowany przypadek nie jest jednak odosobniony. Przykładem jest sytuacja 87-letniej [redacted] i jej 61-letniego syna przebywających również w ww. Zakładzie przy ul. Wielickiej 267 w Krakowie. Mężczyzna, upośledzony umysłowo w stopniu lekkim jest osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną i przebywa na mocy postanowienia sądu opiekuńczego w Oddziale Psychiatrycznym ZOL. Matce, będącej jednocześnie opiekunem prawnym syna, udzielane są świadczenia w ramach opieki długoterminowej w Oddziale Ogólnym. Kobieta porusza się na wózku, zaś mężczyzna, po złamaniu szyjki udowej, jest od kilku miesięcy osobą leżącą, co sprawia, że możliwość utrzymania kontaktu rodzinnego jest ograniczona niemalże do minimum.

Przedstawiając powyższe wyrażam przekonanie o zasadności wypracowania rozwiązań prawnych, które umożliwiłyby wspólny pobyt osób bliskich, w szczególności niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, pozostających pacjentami tego samego podmiotu leczniczego, lecz objętych świadczeniami z różnych zakresów. Tym samym, na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 i 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008 roku o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 186, z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra o analizę przedstawionego zagadnienia i rozważenie możliwości podjęcia działań legislacyjnych

⁶ Pismo z dnia 17 marca 2017 roku, znak: V.7010.74.2016.AA

w ramach posiadanych kompetencji. Będę zobowiązany za poinformowanie mnie o dokonanych ustaleniach.

z upoważnienia
RZECZNIKA PRAW PACJENTA
ZASTĘPCA RZECZNIKA PRAW PACJENTA

Grzegorz Błazewicz

Załączniki:

1. Kserokopia pisma Pana Grzegorza Saja, Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego z dnia 9 grudnia 2015 roku, znak: RzPP-ZZP-RzSP-KC.470.269.2015.
2. Kserokopia pisma Zastępcy Dyrektora ZOL ds. Lecznictwa z dnia 7 stycznia 2016 roku, znak: L.dz. ZOL/DL/1/2016.
3. Kserokopia pisma Dyrektora Wydziału ds. Zdrowia Psychicznego Biura Rzecznika Praw Pacjenta z dnia 11 maja 2016 roku, znak: RzPP-WZP.420.59.2016.AJA.
4. Kserokopia pisma Dyrektora Małopolskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 24 czerwca 2016 roku, znak: WSMS.IV.5114.14.2016.
5. Kserokopia pisma Rzecznika Praw Pacjenta z dnia 26 lipca 2016 roku, znak: RzPP-WZP.420.59.2016.AJA.
6. Kserokopia pisma Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 17 marca 2017 roku, znak: V.7010.74.2016.AA (wraz z załączonym stanowiskiem Pana Macieja Miłkowskiego, Zastępcy Prezesa ds. Finansowych Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 17 lutego 2017 roku, znak: BP.070.1.2017.2017.6836.AKL).

Do wiadomości:

1. Pani Beata Szydło, Prezes Rady Ministrów, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Aleje Ujazdowskie 1/3, 00-583 Warszawa.
2. Pani Elżbieta Rafalska, Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa.
3. Pan Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Aleja Solidarności 77, 00-090 Warszawa.
4. Pan Grzegorz Saj, Rzecznik Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego.